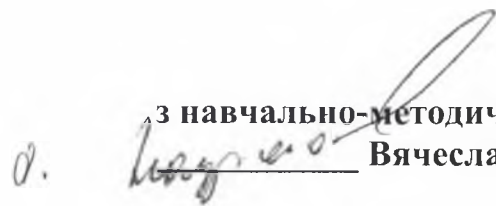

Міністерство освіти і науки України
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Методичні рекомендації
щодо розробки освітніх програм

Затверджено на засіданні
Науково-методичної ради
протокол № 2 від 23.02.2021 р.

Проректор
з навчально-методичної роботи
Вячеслав Комаров

Харків 2021

Укладачі:

Клімова Г. П. – начальник навчально-методичного відділу, професор

Яригіна Є.П. – методист навчально-методичного відділу, канл. юрид. наук

ЗМІСТ

Загальні положення	4
Профіль освітньої програми	11
1. Перелік компонент освітньої програми та їх логічна послідовність.....	20
2. Форми атестації здобувачів вищої освіти.....	21
3. Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми.....	22
4. Матриця забезпечення програмних результатів навчання відповідними компонентами освітньої програми.....	22
Рекомендовані джерела	23
Додаток 1. Тезаурус.....	24
Додаток 2. Зразок освітньої програми	35

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Методичні рекомендації (далі – Рекомендації) містять положення щодо освітніх програм (далі – ОП) підготовки фахівців за освітніми ступенями бакалавра й магістра, визначення алгоритмів їх розробки й оновлення їх структури, змісту й оформлення.

Рекомендації враховують вимоги Закону України «Про вищу освіту», Закону України «Про освіту», постанов Кабінету Міністрів України: «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» від 23.11.2011 р. № 1341, «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти» від 30.12.2015 р. № 1187 (зі змінами від 10.05.2018 р. № 347), Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 01.12.2016 р. № 600 (зі змінами від 21.12.2017р. № 1648), листа Міністерства освіти і науки України від 28.04.2017р. №1/9-239, Довідника ЄКТС та Європейських стандартів і рекомендацій забезпечення якості вищої освіти, Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти (затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 11 липня 2019 р. № 977), не суперечать чинному законодавству й нормативній базі забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти.

Рекомендації призначені для використання всіма структурними підрозділами Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого (далі – Університет), що є розробниками освітніх програм.

Відповідно до пункту 17 частини першої статті 1 Закону України «Про вищу освіту» освітня (освітньо-професійна, освітньо-наукова чи освітньо-творча) програма – це єдиний комплекс (система) освітніх компонентів (навчальних дисциплін, індивідуальних завдань, практик, контрольних заходів тощо) на відповідному рівні вищої освіти в межах спеціальності, що визначає вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією

програмою, перелік навчальних дисциплін і логічну послідовність їх вивчення, кількість кредитів ЄКТС, необхідних для виконання цієї програми, а також очікувані результати навчання (компетентності), якими повинен оволодіти здобувач відповідного ступеня вищої освіти. Освітня програма може також визначати єдину в її межах спеціалізацію або не передбачати спеціалізацій.

Освітня програма відповідно до пункту 1 статті 9¹ Закону України «Про вищу освіту» повинна містити: перелік освітніх компонентів; їх логічну послідовність; вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою; кількість кредитів ЄКТС, необхідних для виконання цієї програми, а також очікувані програмні результати навчання (компетентності), якими має оволодіти здобувач вищої освіти.

Згідно з пунктом 3 статті 10 Закону України «Про вищу освіту» Стандарт вищої освіти встановлює такі вимоги до освітньої програми:

- 1) обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти;
- 2) вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою, і результатів їх навчання;
- 3) перелік обов'язкових компетентностей випускника;
- 4) нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання;
- 5) форми атестації здобувачів вищої освіти;
- 6) вимоги до створення освітніх програм підготовки за галуззю знань, двома галузями знань або групою спеціальностей (у стандартах рівня молодшого бакалавра), міждисциплінарних освітньо-наукових програм (у стандартах магістра й доктора філософії);
- 7) вимоги професійних стандартів (за їх наявності).

Університет на підставі Стандарту вищої освіти за відповідним рівнем вищої освіти з певної спеціальності (081 «Право», 293 «Міжнародне право»,

051«Економіка») розробляє освітню (освітньо-професійну/освітньо-наукову) програму.

Освітньо-професійна програма (далі – ОПП) розробляється для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти і другого (магістерського) рівня (практичний профіль).

Освітньо-наукова програма (далі – ОНП) розробляється для другого (магістерського) рівня вищої освіти (академічний профіль).

Обсяг освітньо-професійної програми для здобуття ступеня бакалавра становить 180–240 кредитів ЄКТС. Обсяг освітньо-професійної програми для здобуття ступеня бакалавра на основі ступеня молодшого бакалавра або молодшого спеціаліста визначається Університетом.

Обсяг освітньо-професійної програми підготовки магістра становить 90 –120 кредитів ЄКТС, обсяг освітньо-наукової програми – 120 кредитів ЄКТС. Освітньо-наукова програма магістра обов'язково включає дослідницьку (наукову) компоненту обсягом не менше 30 відсотків.

Згідно з пунктом 5 статті 10 Закону України «Про вищу освіту» Університет відповідно до освітньої програми за кожною спеціальністю розробляє навчальний план, що визначає перелік й обсяг освітніх компонентів у кредитах ЄКТС, їх логічну послідовність, форми організації освітнього процесу, види й обсяг навчальних занять, графік навчального процесу, форми поточного й підсумкового контролю, що забезпечують досягнення здобувачем певного ступеня вищої освіти програмних результатів навчання.

Розробку, впровадження й реалізацію освітніх програм і навчальних планів здійснюють відповідні проєктні групи і групи забезпечення спеціальності.

Проєктна група – група науково-педагогічних працівників, які несуть відповідальність за розробку й започаткування освітньої діяльності за спеціальністю на певному рівні вищої освіти і відповідають кваліфікаційним вимогам, визначеним ліцензійними умовами.

Проектна група формується за кожною спеціальністю (спеціалізацією) на період проведення процедур зовнішнього оцінювання якості освітньої діяльності Університету й якості вищої освіти шляхом проходження ліцензування, акредитації, самоаналізу освітніх програм тощо.

Керівником проектної групи (гарантом освітньої програми) призначають одного з її членів, який має науковий ступінь і стаж науково-педагогічної та/або наукової роботи не менше ніж десять років для освітньо-наукового ступеня доктора філософії й ступеня магістра і п'ять років – для освітнього ступеня бакалавра. Керівник проектної групи не може в поточному навчальному році одночасно керувати іншими проектними групами, за винятком керівництва проектними групами за різними рівнями вищої освіти в межах однієї спеціальності в цьому закладі вищої освіти.

Склад проектної групи спеціальності має відповідати вимогам:

- для освітнього ступеня бакалавра до складу групи повинно бути включено не менш ніж три особи, які мають науковий ступінь та/або вчене звання;
- для освітнього ступеня магістра у складі групи повинно бути не менш ніж три особи, які мають науковий ступінь і вчене звання, а один із них – доктор наук та/або професор.

Склад кожної проектної групи затверджується наказом ректора за поданням директора/декана інституту/факультету і завідувача відповідної кафедри.

Функції проектної групи:

- розробка профілю освітньої програми (опис мети програми, характеристик програми, програмних результатів навчання, переліку загальних і фахових компетентностей здобувачів вищої освіти тощо);
- розробка навчального плану та інших нормативних документів, що організаційно супроводжують процес підготовки здобувачів вищої освіти за відповідною освітньою програмою;

- проведення аналізу як матеріально-технічного й інформаційного забезпечення освітньої програми необхідними ресурсами (підручниками, навчальними посібниками, довідковою та іншою літературою, фаховими періодичними виданнями, у тому числі електронними); так і кадрового забезпечення ОП;

- проведення оцінювання актуальності освітньої програми та її оновлення на основі висновків і пропозицій роботодавців, які залучаються до здійснення зовнішньої експертизи якості підготовки фахівців в Університеті;

- підготовка і проходження процедури зовнішнього оцінювання освітньої програми (акредитація, ліцензування);

-внесення пропозицій на розгляд вченої ради Університету щодо затвердження або оновлення ОП і навчального плану для відповідного рівня вищої освіти й спеціальності;

- розміщення інформації про освітню програму на офіційному сайті Університету.

Група забезпечення спеціальності – група науково-педагогічних та/або наукових працівників, для яких Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого є основним місцем роботи і які відповідають за *виконання освітніх програм* за спеціальністю на певних рівнях вищої освіти, особисто беруть участь в освітньому процесі і відповідають кваліфікаційним вимогам, визначеним ліцензійними умовами

Освітня програма формується відповідно до зразка, рекомендованого Міністерством освіти і науки України (лист МОН України від 28.04.2017 р. № 1/9-239).

В основу розроблення освітніх програм покладено компетентнісний підхід із використанням ЄКТС, де для досягнення запланованих результатів навчання за освітньою програмою (навчальною дисципліною, модулем) передбачаються певні витрати часу здобувачем вищої освіти, тобто необхідний і достатній обсяг його навчального навантаження, виражений у кількості кредитів ЄКТС (1 кредит ЄКТС дорівнює 30 годинам). Навчальне

навантаження студента включає всі види його роботи (самостійну, аудиторну, лабораторну, дослідницьку тощо) відповідно до навчального плану.

Освітня програма використовується для:

- акредитації освітньої програми й інспектування освітньої діяльності за спеціальністю;
- розроблення навчальних планів і робочих навчальних планів;
- формування індивідуальних планів студентів;
- формування силлабусів, робочих програм навчальних дисциплін, практик, змісту індивідуальних завдань;
- визначення інформаційної бази для формування засобів діагностики;
- акредитації освітньої програми;
- внутрішнього й зовнішнього контролю якості підготовки здобувачів вищої освіти;
- атестації бакалаврів/магістрів за спеціальностями 081 «Право», 293 «Міжнародне право», 051 «Економіка».
- визначення змісту навчання в системі перепідготовки та підвищення кваліфікації.

До структури освітньої програми входять:

1. Титульний аркуш.
2. Лист погодження.
3. Передмова.
4. Профіль освітньої програми.
5. Перелік компонент освітньої програми, їх логічна послідовність.
6. Форма атестації здобувачів вищої освіти.
7. Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми.
8. Матриця забезпечення програмних результатів навчання відповідними компонентами освітньої програми.

На **Титульному аркуші** (перша сторінка) зазначаються: код і повна назва освітньої (освітньо-професійної/освітньо-наукової) програми, рівень

вищої освіти й освітній ступінь; шифр і назва галузі знань, код і найменування спеціальності відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» від 29.04.2015 р. №266 (зі змінами й доповненнями); повна назва кваліфікації (формується з назви ступеня вищої освіти, спеціальності й спеціалізації (за наявності).

На другій сторінці «Лист погодження» (за необхідності) – підписи й печатки установ. Потрібно вказати номер і дату протоколів засідань відповідної кафедри, вченої ради відповідного інституту/факультету, Науково-методичної ради Університету.

Затверджується освітня програма вченою радою Університету і вводиться в дію наказом ректора.

У **Передмові** (третя сторінка) розміщується інформація:

- про Стандарт вищої освіти, на основі якого розроблена програма.

Наприклад: Стандарт вищої освіти першого (бакалаврського) рівня. Галузь знань 08 «Право». Спеціальність 081 «Право». Затверджено і введено в дію наказом МОН України від 12.12.2018 р. № 1319.

За відсутності затверджених у встановленому порядку стандартів вищої освіти визначається відповідність ОП проєкту стандарту вищої освіти або тимчасовому стандарту Університету.

Наприклад: Стандарт вищої освіти відсутній. Відповідає тимчасовому стандарту Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого до введення в дію офіційно затвердженого стандарту вищої освіти;

- про керівника проєктної групи (гаранта освітньої програми) і членів проєктної групи (не менше двох осіб), інших осіб, які були розробниками ОП, із зазначенням даних про наукові ступені, вчені звання, посади й назви підрозділів за основним місцем роботи;

- про зовнішніх рецензентів ОП (не менше двох осіб, які є провідними фахівцями в академічному та/або фаховому середовищі предметної області програми). Вказуються автори рецензії (прізвище, ім'я, по батькові, посада,

назва підприємства (організації, компанії). Рецензії та відгуки є обов'язковим додатком до програми.

Рецензія-відгук формується зовнішніми стейкхолдерами (підприємства, організації, компанії тощо) з метою оцінки визначених у освітній програмі очікуваних результатів навчання (компетентностей), якими повинен оволодіти здобувач відповідного ступеня вищої освіти. При розробці освітньої програми відбувається її обговорення зі стейкхолдерами, враховуються їх пропозиції і зауваження.

1. Профіль освітньої програми

Розділ 1.1. Загальна інформація

1.1.1. Повна назва закладу вищої освіти і структурного підрозділу.

Вказуються назва закладу вищої освіти й повна назва інституту, у якому здійснюється навчання.

1.1.2. Ступінь вищої освіти й назва кваліфікації мовою оригіналу.

Вказуються ступінь вищої освіти й повна назва кваліфікації мовою оригіналу, які присуджуються на основі успішного завершення даної освітньої (освітньо-професійної/наукової) програми.

Доцільно включити назву кваліфікації англійською мовою (бажано – офіційний переклад). Треба переконатися, що вказана назва є такою саме, як у дипломі, Додатку до диплома, в акредитаційній інституції.

1.1.3. Офіційна назва освітньої програми. Вказується назва освітньої (ОПП/ОНП) програми.

1.1.4. Тип диплома й обсяг освітньої програми. Вказується тип диплома – одиничний, подвійний, спільний. У разі, якщо ОП реалізується тільки Університетом, то зазначається, що тип диплома є одиничним. Якщо ОП реалізується спільно із закладами вищої освіти – партнерами, вказується, що диплом є спільним чи подвійним. Обсяг вказується в кредитах ЄКТС, строк навчання – у роках.

Наприклад: Диплом бакалавра, одиничний, 240 кредитів ЄКТС, строк

навчання – 4 роки.

1.1.5. Наявність акредитації. Подається інформація про акредитацію освітньої (ОПП/ОНП) програми, у т. ч. іноземну чи міжнародну. Вказуються:

- назва організації, яка надала акредитацію даній освітній (освітньо-професійній) програмі;
- країна, де ця організація розташована;
- період акредитації (указується рік акредитації чи інституційної перевірки).

Наприклад:

Акредитаційна комісія.

Україна.

Сертифікат – № ___ Термін дії _____ р.

У випадку, якщо програма ще не акредитована, вказується назва організації, яка може надати акредитацію програм, і строк, коли передбачається подання програми на акредитацію.

Наприклад:

Національне агентство забезпечення якості вищої освіти. Україна.

Строк подання програми на акредитацію – 2020 р.

1.1.6. Цикл/рівень.

Указуються цикли/рівні освітньої програми відповідно до Закону України «Про вищу освіту» й у трьох рамках кваліфікацій: Національній рамці кваліфікацій України (далі – НРК України), Європейській рамці кваліфікацій для навчання впродовж життя (EQF-LLL) і Рамці кваліфікацій Європейського простору вищої освіти (QF- ENEA).

Наприклад:

-для бакалаврської програми:

Закон України «Про вищу освіту» – перший (бакалаврський) рівень,

НРК України – 6 рівень,

EQF-LLL – 6 рівень, FQ-ENEА – перший цикл.

-для магістерської програми:

Закон України «Про вищу освіту» – другий (магістерський) рівень,
НРК України – 7 рівень,
EQF-LLL – 7 рівень, FQ-EHEA – другий цикл.

1.1.7. Передумови. Зазначаються вимоги щодо попередньої освіти. За необхідності вказуються обмеження переходу на дану освітню (ОПП/ОНП) програму.

Наприклад: Наявність ступеня бакалавра.

1.1.8. Мова(и) викладання. Вказується мова навчання.

Наприклад:

- українська мова;
- українська й англійська мови;
- українська мова. Окремі дисципліни викладаються англійською мовою.

1.1.9. Термін дії освітньої програми. Вказується термін дії освітньої (освітньо-професійної/наукової) програми до її наступного планового оновлення. Цей термін не може перевищувати періоду акредитації.

1.1.10. Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньої програми. Вказується адреса сторінки даної освітньої програми в Інформаційному пакеті/Каталозі курсів закладу вищої освіти. *Тимчасово:* сторінка кафедри й інституту на офіційному сайті.

Розділ 1. 2. Мета освітньої програми

Наводиться чітке й стисле формулювання мети освітньої програми (одним – двома реченнями).

Розділ 1.3. Характеристика освітньої програми

1.3.1. Предметна область (галузь знань, спеціальність, спеціалізація (за наявності)). Зауваження: вказується конкретна предметна область освітньої

(освітньо-професійної/освітньо-наукової) програми. Якщо освітня (ОПП/ОНП) програма є мульти- чи міждисциплінарною, то наводяться перелік її основних компонент, а також орієнтовний обсяг кожної компоненти у відсотках від загального обсягу освітньої (освітньо-професійної/ наукової) програми.

Наприклад: обов'язкові дисципліни (загальні та професійно орієнтовані), вибіркові дисципліни (вибірковий блок за пропозицією Університету й вільного вибору здобувачів вищої освіти).

1.3.2. Орієнтація освітньої програми. Відповідно до Міжнародної стандартної класифікації освіти освітньо-професійна й освітньо-наукова програма може мати академічну або прикладну орієнтацію. Доцільно коротко охарактеризувати наукову орієнтацію й професійні (спеціалізаційні) акценти.

1.3.3. Основний фокус освітньої програми й спеціалізації. Зазначаються загальна/спеціальна освіта в галузі/предметній області/за спеціальністю й ключові слова.

Наприклад:

Спеціальна освіта в галузі знань № *«Назва»* за спеціальністю № *«Назва»*. Спеціалізація *«Назва»*. Фокус програми – акцент робиться на підготовку фахівців, які повинні володіти теорією й методами дослідження сучасної правової науки, здатні вирішувати складні спеціалізовані завдання і практичні проблеми у сфері юридичної діяльності, застосовувати набуті знання й навички у процесі професійної діяльності. Ключові слова: право, юридична діяльність тощо.

1.3.4. Особливості програми. У даному розділі вказуються особливості програми, які відрізняють її від інших подібних програм (необхідність практики, стажування за кордоном, іноземна мова викладання, програма академічної мобільності тощо). Може надаватися інформація про узгодженість даної освітньої програми із програмами інших країн, експериментальний характер освітньої програми та інші особливості, передбачені Законом України «Про вищу освіту» в контексті академічної

автономії.

Наприклад: обов'язковий семестр міжнародної мобільності; викладається англійською мовою; вимагає спеціальної практики тощо. Особливостями програми можуть також бути: трансфер кредитів ЄКТС, включене навчання, викладання навчальних дисциплін професорами-візитерами, он-лайн курси, дистанційне навчання тощо.

Розділ 1.4. Придатність випускників до працевлаштування й подальшого навчання

1.4.1. Придатність до працевлаштування. Коротко вказуються види економічної діяльності, професійні назви робіт (за Державним класифікатором професій України). Можливості професійної сертифікації.

Коротко вказуються основні посади, місця роботи, професійні можливості, доступ до професійної або державної акредитації тощо. У випадку регульованих професій вказується відповідний титул і права, із ним пов'язані. Бажано надати посилання на відповідну правову базу.

1.4.2. Подальше навчання. Вказуються можливості для продовження навчання на вищому рівні.

Наприклад: Для освітнього ступеня «бакалавр» – продовження навчання здобувачів вищої освіти для отримання освітнього ступеня «магістр». Для освітнього ступеня «магістр» – продовження навчання здобувачів вищої освіти для отримання першого наукового ступеня доктора філософії.

Розділ 1.5. Викладання й оцінювання

1.5.1. Викладання й навчання. Коротко (до 3-х рядків) описуються основні підходи, методи й технології, які використовуються в даній програмі.

Наприклад: метод проблемного навчання, дослідницький метод, контекстне навчання, студентоцентроване навчання, самонавчання, дискусія, прес-конференція, робота в малих групах, мозковий штурм, метод Сократа, метод критики, метод демонстрації опитування, комбінація лекцій, лабораторних, практичних занять із вирішенням ситуаційних завдань і використанням кейс-методів, ділових/рольових ігор, міждисциплінарних

тренінгів, що розвивають комунікативні й лідерські навички й уміння працювати в команді, виконання проєктів, дослідницькі лабораторні роботи тощо.

Викладання проводиться у вигляді: лекцій, мультимедійних лекцій, семінарських, практичних занять, лабораторних робіт. Передбачена самостійна робота на основі підручників і конспектів, консультації з викладачем, електронне навчання за окремими освітніми компонентами, індивідуальні заняття, групова проєктна робота. Під час останнього року навчання __% часу відводиться на практику й виконання кваліфікаційної роботи.

1.5.2. Оцінювання. Вказуються методи оцінювання.

Наприклад: письмові чи тестові екзамени, лабораторні звіти, розрахунково-графічні роботи, есе, усні презентації, захист звітів із практик, захист курсових робіт, кейс-метод, портфоліо, рейтингування освітніх досягнень, проєктна робота, кваліфікаційний екзамен тощо.

Розділ 1.6. Програмні компетентності

Інтегральна компетентність (ІК) – узагальнений опис кваліфікаційного рівня, який виражає основні компетентнісні характеристики рівня щодо результатів навчання та/або професійної діяльності.

Інтегральна компетентність формулюється шляхом конкретизації інтегральної компетентності відповідного стандарту вищої освіти в контексті особливостей даної освітньої програми.

Загальні компетентності (ЗК) – універсальні компетентності, що не залежать від предметної області, але важливі для успішної подальшої професійної та соціальної діяльності здобувача вищої освіти в різних галузях й для його особистісного розвитку.

Загальні компетентності обираються із врахуванням особливостей конкретної освітньої програми (додаткові до визначених стандартом), відповідно до переліку загальних компетентностей проєкту Тьюнінг. Виокремлюються:

- компетентності, визначені стандартом вищої освіти спеціальності

та, за наявності, в професійному стандарті;

- компетентності, визначені закладом вищої освіти.

Передбачається, що у стандарті вищої освіти буде визначено 8–12 загальних компетентностей. При заповненні підпункту «Загальні компетентності» рекомендовано використовувати інформацію зі загального переліку компетентностей відповідно до стандарту вищої освіти.

Загальні компетентності кодуються ЗК1, ЗК2...

Згідно з наказом МОН України від 21.12.2017 р. № 1648 до обов'язкових загальних компетентностей освітнього ступеня бакалавра належать:

- здатність реалізовувати свої права й обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадського (вільного демократичного) суспільства й необхідність його сталого розвитку, верховенство права, прав і свобод людини і громадянина України;

- здатність зберігати й примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство й у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види і форми рухової активності для активного відпочинку й ведення здорового способу життя.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК) – компетентності, які безпосередньо визначають специфіку (галузі знань/предметної області/спеціальності) освітньої програми й кваліфікацію випускника, забезпечують індивідуальність кожній освітній програмі. В Європейському просторі вищої освіти за проєктом Тюнінг розробляються описи й переліки компетентностей, результатів навчання для галузей знань і спеціальностей.

Фахові компетентності формулюються із врахуванням категорій компетентностей НРК: знання, уміння, комунікація, автономія і відповідальність. Рекомендується використовувати міжнародні зразки

(наприклад, проєкт Тюнінг). Виокремлюються:

- компетентності, визначені стандартом вищої освіти спеціальності та, за наявності, в професійному стандарті. Передбачається, що в стандарті вищої освіти буде визначено 15–18 фахових (спеціальних) компетентностей. За відсутності стандартів перелік СК має бути уніфікованим у всіх ОП, які розроблені за певною спеціальністю. Ці СК кодуються - СК1, СК2, ...тощо.

- компетентності, визначені закладом вищої освіти . Ця група фахових компетентностей має визначати особливості конкретної ОП (спеціалізації). Ці СК кодуються - СК1.1, СК1.2 ... тощо. Якщо ОП передбачає наявність декількох спеціалізацій, то фахові компетентності зазначаються у вигляді блоків.

Розділ 1.7. Програмні результати навчання (ПРН)

Програмні результати навчання – знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особисті якості, які можна ідентифікувати, спланувати, оцінити і виміряти й які особа здатна продемонструвати після завершення освітньої програми (програмні результати навчання) або окремих освітніх компонентів.

Виокремлюються:

- програмні результати навчання, визначені стандартом вищої освіти спеціальності (стандарт визначає нормативний зміст підготовки – 15–20 узагальнених результатів навчання, які корелюються з програмними компетентностями) й, за наявності, професійним стандартом. Ці ФК кодуються – ПРН 1, ПРН 2 тощо;

- програмні результати навчання, визначені закладом вищої освіти (як правило, не більше 5). Ці ФК кодуються – ПРН 1.1, ПРН 1.2 і так далі;

Програмні результати навчання повинні корелюватися з програмними компетентностями. Уніфіковані програмні результати навчання за спеціальністю віддзеркалюють нормативний зміст підготовки (визначаються відповідним стандартом) і формулюються окремим блоком, у вигляді 15–20 узагальнених результатів навчання. В іншому блоці наводяться програмні

результати навчання, визначені закладом вищої освіти (як правило, не більше п'яти з кожної спеціалізації).

Програмні результати навчання мають відповідати таким критеріям:

- бути чіткими й однозначними, дозволяючи чітко окреслити зміст вимог до здобувача вищої освіти;
- бути діагностичними (тобто результати навчання повинні мати об'єктивні ознаки їх досягнення чи недосягнення),
- бути вимірюваними (має існувати спосіб і шкала для вимірювання досягнення результату прямими або непрямыми методами, ступеня досягнення складних результатів);
- бути сформульованими відповідно до правил (подано далі).

При формулюванні програмних результатів навчання необхідно:

- визначити, якій сфері й ієрархічному рівню має відповідати результат навчання;
- визначити дієслово відповідного рівня;
- вказати предмет вивчення або предмет дії (іменник, що слідує за дієсловом).

Набір програмних результатів навчання є однаковим для всіх студентів освітньої програми.

Для забезпечення системності й ідентичності при описі програмних результатів навчання рекомендовано використовувати одну із визнаних класифікацій, зокрема, за авторством Б. Блума.

Розділ 1.8. Ресурсне забезпечення реалізації програми

1.8.1. Кадрове забезпечення. Вказуються специфічні характеристики кадрового забезпечення, включаючи можливу участь закордонних фахівців.

1.8.2. Матеріально-технічне забезпечення. Вказуються специфічні характеристики матеріально-технічного забезпечення. Дається *коротка*

характеристика використання в навчальному процесі матеріальної бази та технічних ресурсів, необхідних для успішної реалізації ОП, з урахуванням її мети та специфічних особливостей.

1.8.3. Інформаційне й навчально-методичне забезпечення.

Вказуються специфічні характеристики інформаційного й навчально-методичного забезпечення.

Розділ 1.9. Академічна мобільність

1.9.1. Національна кредитна мобільність. Вказуються, наприклад, укладені угоди про академічну мобільність, про подвійне дипломування тощо.

1.9.2. Міжнародна кредитна мобільність. Вказуються, *наприклад,*

- укладені угоди про міжнародну академічну мобільність Еразмус+К1 (Еразмус+ є програма Європейського Союзу, що підтримує проекти, партнерства, заходи і мобільність у сфері освіти. Програма Еразмус+ за напрямком К1 – навчальна/академічна мобільність вищої освіти, яка має на меті сприяти міжнародній мобільності студентів, викладачів та працівників закладів вищої освіти;

– укладені угоди про подвійне дипломування;

– укладені угоди про тривалі міжнародні проекти, які передбачають включене навчання студентів тощо.

1.9.3. Навчання іноземних здобувачів вищої освіти. Вказуються умови й особливості освітньої програми в контексті навчання іноземних громадян.

2. Перелік компонент освітньої (освітньо-професійної/освітньо-наукової) програми та їх логічна послідовність

2.1. Перелік компонент ОП

Заповнюючи **Перелік компонент освітньо-професійної/освітньо-наукової програми**, необхідно відобразити обов'язкові й вибіркові компоненти освітньо-професійної/наукової програми. До компонент освітньо-професійної/наукової програми входять: навчальні дисципліни; курсові проекти (роботи); практики; кваліфікаційний екзамен; кваліфікаційна робота.

Також потрібно вказати кількість кредитів, запланованих на компоненту, і форму підсумкового контролю. При плануванні обов'язкових і вибіркового компонент освітньо-професійної програми слід враховувати те, що студенти мають право згідно із Законом України "Про вищу освіту" (ст. 62, п.1, п.п. 15) на «вибір навчальних дисциплін у межах, передбачених відповідною освітньою програмою та робочим навчальним планом, в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених для даного рівня вищої освіти. При цьому здобувачі певного рівня вищої освіти мають право вибирати навчальні дисципліни, що пропонуються для інших рівнів вищої освіти, за погодженням з керівником відповідного факультету чи підрозділу».

Університет самостійно визначає механізми реалізації права студентів на вибір навчальних дисциплін відповідно до «Положення про вибір навчальних дисциплін у Національному юридичному університеті імені Ярослава Мудрого», затверджено наказом ректора від 11.04.2018 р. № 93.

2.2. Структурно-логічна схема ОП

При відображенні **структурно-логічної схеми освітньо-професійної/наукової програми** необхідно надати короткий опис логічної послідовності вивчення компонент освітньої програми. Рекомендується представляти у вигляді схеми або графу.

3.Форми атестації здобувачів вищої освіти

Подається інформація про види (форми) підсумкової атестації та документи, які отримує випускник на основі її успішного проходження.

Наприклад: Атестація випускників освітньої програми спеціальності № «Назва» проводиться у формі складання атестаційного кваліфікаційного (комплексного) іспиту/захисту випускної роботи й завершується видачею документа встановленого зразка про присудження йому освітнього ступеня магістра із присвоєнням кваліфікації:

Магістр права за спеціалізацією.....

Атестація здійснюється відкрито і публічно.

4. Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми

У розділі наводиться двовимірна таблиця, що містить відповідність програмних компетентностей (загальних і *спеціальних (фахових, предметних)*, визначених за ОП) її компонентам. У заголовках рядків таблиці розташований перелік загальних і фахових компетентностей (відповідно до п. 6 Профілю освітньої програми), а в заголовках колонок – компоненти ОП (відповідно до п. 2.1 розділу II освітньої програми). Слід враховувати те, що одна й та сама компетентність часто вбудована в різні компоненти ОП.

На перетині позначкою (наприклад, буквою «X») визначається взаємозв'язок між освітніми компонентами та отриманими компетентностями. Слід врахувати, що одна й та сама компетентність може відповідати різним компонентам освітньої програми.

5. Матриця забезпечення програмних результатів навчання (ПРН) відповідними компонентами освітньої програми

У розділі наводиться двовимірна таблиця, що відображає, якими компонентами освітньої програми забезпечується досягнення програмних результатів навчання. У заголовках рядків таблиці розташовується перелік програмних результатів навчання (відповідно до п. 7 Профілю освітньої програми), а в заголовках колонок – компоненти ОП (відповідно до п. 2.1 розділу II програми). На перетині позначкою (наприклад, буквою «X») визначається взаємозв'язок між освітніми компонентами і програмними результатами навчання.

Рекомендовані джерела

1. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII (зі змінами на 27 січня 2020 року). URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
2. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 01 червня 2016 р. № 600 (зі змінами). URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/rekomendatsii-1648.pdf>
3. Лист Міністерства освіти і науки України від 28.04.2017 р. № 1/9-239. URL : <https://pstu.edu/wp-content/uploads/2019/01/>
4. Про унесення змін до Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти : наказ МОН від 01.10.2019 р., №1254). URL : http://edu-mns.org.ua/img/news/8635/NakMON_1254_19.pdf
5. Національний класифікатор України: «Класифікатор професій» ДК 003:2010. URL : <http://www.dk003.com/>
6. Національний глосарій: вища освіта, 2014. URL : <http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/nauk%20method%20rada/glossariy.pdf>
7. Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти (затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 11 липня 2019 р. № 977). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0880-19>
8. Про затвердження національної рамки кваліфікацій : Постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 р. № 1341. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-п>.
9. Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти : Постанова Кабінету Міністрів України від 29.04.2015 р. № 266. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-п>.

ДОДАТКИ

Додаток 1

ТЕЗАУРУС

Автономія закладу вищої освіти – самостійність, незалежність і відповідальність закладу вищої освіти у прийнятті рішень стосовно розвитку академічних свобод, організації освітнього процесу, наукових досліджень, внутрішнього управління, економічної та іншої діяльності, самостійного добору і розстановки кадрів у межах, встановлених цим Законом.

Академічна мобільність – можливість учасників освітнього процесу навчатися, викладати, стажуватися чи проводити наукову діяльність в іншому вищому навчальному закладі/закладі вищої освіти (науковій установі) на території України чи поза її межами.

Академічна свобода – самостійність і незалежність учасників освітнього процесу під час педагогічної, науково-педагогічної, наукової та/або інноваційної діяльності, що здійснюється на принципах свободи слова, думки і творчості, поширення знань та інформації, вільного оприлюднення і використання результатів наукових досліджень з урахуванням обмежень, установлених законами України.

Академічний ступінь – освітня кваліфікація, що присуджується вищим навчальним закладом/закладом вищої освіти за результатами успішного виконання освітньої програми з вищої освіти:

- 1) молодший бакалавр;
- 2) бакалавр;
- 3) магістр;
- 4) доктор філософії/доктор мистецтва.

Акредитація освітньої програми – оцінювання освітньої програми та/або освітньої діяльності закладу вищої освіти за цією програмою на предмет: відповідності стандарту вищої освіти; спроможності виконати вимоги стандарту й досягти заявлених у програмі результатів навчання; досягнення заявлених у програмі результатів навчання.

Атестація – це встановлення відповідності засвоєних здобувачами вищої освіти рівня й обсягу знань, умінь, інших компетентностей вимогам освітньої програми.

Бакалавр – це освітній ступінь, що здобувається на першому рівні вищої освіти і присуджується закладом вищої освіти у результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти освітньо-професійної програми, обсяг якої становить 180–240 кредитів ЄКТС. Для здобуття освітнього ступеня бакалавра на основі освітнього ступеня молодшого бакалавра або на основі фахової передвищої освіти заклад вищої освіти має право визнати і перезарахувати кредити ЄКТС, максимальний обсяг яких визначається стандартом вищої освіти.

Вища освіта – сукупність систематизованих знань, умінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, інших компетентностей, здобутих у закладі вищої освіти (науковій установі) у відповідній галузі знань за певною кваліфікацією на рівнях вищої освіти, що за складністю є вищими, ніж рівень повної загальної середньої освіти

Галузь знань – основна предметна область освіти і науки, що включає групу споріднених спеціальностей, за якими здійснюється професійна підготовка.

Дескриптори Національної рамки кваліфікацій

- **відповідальність і автономія** – здатність особи застосовувати знання й навички самостійно і відповідально;
- **знання** – осмислена і засвоєна суб'єктом інформація, що є основою

його усвідомленої, цілеспрямованої діяльності. Знання поділяються на емпіричні (знання фактів та уявлення) і теоретичні (концептуальні, методологічні);

- **комунікація** – взаємодія осіб із метою передавання інформації, узгодження дій, спільної діяльності;

- **уміння/навички** – здатність застосовувати знання для виконання завдань і вирішення проблем. Уміння/навички поділяються на когнітивні (включають логічне, інтуїтивне і творче мислення) і практичні (включають ручну вправність, застосування практичних способів (методів), матеріалів, знарядь та інструментів).

Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система (ЄКТС)

– система трансферу і накопичення кредитів, що використовується в Європейському просторі вищої освіти з метою надання, визнання, підтвердження кваліфікацій та освітніх компонентів і сприяє академічній мобільності здобувачів вищої освіти. Система ґрунтується на визначенні навчального навантаження здобувача вищої освіти, необхідного для досягнення визначених результатів навчання, та обліковується у кредитах ЄКТС.

Здобувачі вищої освіти – особи, які навчаються у вищому навчальному закладі на певному рівні вищої освіти з метою здобуття відповідного ступеня і кваліфікації.

Інституційна акредитація закладу вищої освіти – це оцінювання якості освітньої діяльності закладу вищої освіти. Інституційна акредитація є добровільною і може бути проведена за ініціативи закладу вищої освіти. Інституційна акредитація здійснюється Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти у співпраці з національними й міжнародними експертами, а також міжнародними інституціями, що провадять діяльність у сфері забезпечення якості вищої освіти й визнані Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти. Порядок проведення інституційної

акредитації затверджує центральний орган виконавчої влади у сфері освіти і науки за поданням Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти.

Кваліфікаційна робота — це форма атестації, що може передбачатися на завершальному етапі здобуття певного рівня вищої освіти для встановлення відповідності набутих здобувачами результатів навчання (компетентностей) вимогам стандартів вищої освіти й Національної рамки кваліфікацій. Форми кваліфікаційної роботи включають (не обмежуючись зазначеним): дипломну роботу, дисертаційне дослідження, сукупність наукових статей, комбінацію різних форм вище зазначеного тощо.

Кваліфікаційний рівень – структурна одиниця Національної рамки кваліфікацій, що визначається певною сукупністю компетентностей, які є типовими для кваліфікацій даного рівня.

Кваліфікація – офіційний результат оцінювання і визнання, який отримано, коли уповноважена установа встановила, що особа досягла компетентностей (результатів навчання) відповідно до стандартів вищої освіти, що засвідчується відповідним документом про вищу освіту.

Класифікація галузей освіти та підготовки, Євростат (EUROSTAT) – класифікація освіти на основі системної характеристики освітніх програм, слугує інструментом збору, узагальнення й представлення статистичних даних про освіту в Європейському Союзі на основі Міжнародної стандартної класифікації освіти (МСКО) 1997.

Компетентнісний підхід – підхід до визначення результатів навчання, що базується на їх описі в термінах компетентностей. Компетентнісний підхід є ключовим методологічним інструментом реалізації цілей Болонського процесу та за своєю сутністю є студентоцентрованим.

Компетентність – здатність особи успішно соціалізуватися, навчатися, провадити професійну діяльність, яка виникає на основі динамічної комбінації знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей.

- **Інтегральна компетентність** – узагальнений опис кваліфікаційного рівня, який виражає основні компетентнісні характеристики рівня щодо результатів навчання та/або професійної діяльності.

- **Загальні компетентності** – універсальні компетентності, що не залежать від предметної області, але важливі для успішної подальшої професійної та соціальної діяльності здобувача вищої освіти в різних галузях і для його особистісного розвитку.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності – компетентності, які безпосередньо визначають специфіку (галузі знань/предметної області/спеціальності) освітньої програми й кваліфікацію випускника, забезпечують індивідуальність кожній освітній програмі. В Європейському просторі вищої освіти за проектом Тюнінг розробляються описи і переліки компетентностей, результатів навчання для галузей знань і спеціальностей.

Кредит Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (далі – кредит ЄКТС) – одиниця вимірювання обсягу навчального навантаження здобувача вищої освіти, необхідного для досягнення визначених (очікуваних) результатів навчання. Обсяг одного кредиту ЄКТС становить 30 годин. Навантаження одного навчального року за денною формою навчання становить, як правило, 60 кредитів ЄКТС.

Ліцензування – процедура визнання спроможності юридичної особи провадити освітню діяльність відповідно до ліцензійних умов провадження освітньої діяльності;

Магістр – це освітній ступінь, що здобувається на другому рівні вищої освіти і присуджується закладом вищої освіти (науковою установою) у результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньої програми. Ступінь магістра здобувається за освітньо-професійною або освітньо-науковою програмою. Обсяг освітньо-професійної програми підготовки магістра становить 90–120 кредитів ЄКТС, обсяг освітньо-наукової програми –

120 кредитів ЄКТС. Освітньо-наукова програма магістра обов'язково включає дослідницьку (наукову) компоненту обсягом не менше 30 відсотків.

Мобільність – один із ключових принципів формування європейських просторів вищої освіти і досліджень, що передбачає різноманітні можливості для вільного переміщення студентів, викладачів, дослідників, адміністраторів у цих просторах із метою академічного і загальнокультурного взаємозбагачення, слугує забезпеченню цілісності зазначених європейських просторів. Важливу роль у забезпеченні мобільності відіграють основні інструменти Болонського процесу – Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система, Рамка кваліфікацій Європейського простору вищої освіти, Додаток до диплома, а також європейська і національні системи забезпечення якості вищої освіти.

Модуль – навчальний компонент освітньої програми, у якій кожен такий компонент містить однакову або кратну кількість кредитів ЄКТС (наприклад, 5, 10, 15). У різних країнах, освітніх документах модуль може означати компонент освітньої програми, курс, навчальну дисципліну, групу навчальних дисциплін.

Міжнародна стандартна класифікація освіти (МСКО/ISCED) – розроблена ЮНЕСКО як всеохопний статистичний опис національних систем освіти й методології для оцінки національних систем освіти порівняно з міжнародними рівнями. Основною одиницею класифікації МСКО є освітня програма. Крім того, МСКО класифікує програми за галузями знань, орієнтацією і призначенням програми.

Національна рамка кваліфікацій (НРК) – цілісний міжнародний зрозумілий опис національної шкали кваліфікацій (у вигляді кваліфікаційних рівнів) у термінах компетентностей, через який всі кваліфікації та інші навчальні досягнення, зокрема у вищій освіті, можуть бути виражені й співвіднесені між собою в узгоджений спосіб. В Україні Національна рамка кваліфікацій затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1241.

Незалежна установа оцінювання й забезпечення якості вищої освіти – недержавна організація (установа, агенція, бюро тощо), акредитована Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти, що здійснює оцінювання освітньої програми, результатів навчання та/або закладів вищої освіти (їх структурних підрозділів) із метою вироблення рекомендацій і надання допомоги закладам вищої освіти в організації системи забезпечення якості вищої освіти й внесення пропозицій Національному агентству із забезпечення якості вищої освіти щодо акредитації освітньої програми. Незалежні установи оцінювання й забезпечення якості вищої освіти можуть видавати закладам вищої освіти власні сертифікати про оцінку освітньої програми та/або систем забезпечення якості вищої освіти.

Органи акредитації – Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти, а також незалежні установи оцінювання й забезпечення якості вищої освіти, іноземні акредитаційні агентства й агентства забезпечення якості вищої освіти, перелік яких затверджується Кабінетом Міністрів України.

Освітній компонент – самодостатня і формально структурована частина освітньої програми (наприклад, навчальна дисципліна, семінар, курсовий проєкт (робота), виробнича практика, кваліфікаційна робота тощо), необхідна для досягнення програмних результатів навчання.

Освітня кваліфікація – визнана закладом освіти чи іншим уповноваженим суб'єктом освітньої діяльності й засвідчена відповідним документом про освіту сукупність встановлених стандартом освіти і здобутих особою результатів навчання (компетентностей).

Освітня (освітньо-професійна, освітньо-наукова чи освітньо-творча) програма – система освітніх компонентів на відповідному рівні вищої освіти в межах спеціальності, що визначає вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою, перелік навчальних дисциплін і логічну послідовність їх вивчення, кількість кредитів ЄКТС, необхідних для виконання

цієї програми, а також очікувані результати навчання (компетентності), якими повинен оволодіти здобувач відповідного ступеня вищої освіти. Освітня програма може визначати єдину в її межах спеціалізацію або не передбачати спеціалізацій.

Оцінювання студентів – формалізований процес визначення рівня опанування студентом запланованих (очікуваних) результатів навчання, що є необхідним для вдосконалення навчального процесу, підвищення ефективності викладання, розвитку студентів.

Подвійний диплом/ступінь – документи про вищу освіту, що надаються окремо кожним із двох ЗВО після успішного завершення здобувачем вищої освіти спільної освітньої програми на певному циклі/рівні вищої освіти, яка узгоджена між цими закладами.

Проект Тюнінг (TUNING Project) – проєкт Європейської Комісії «Налаштування освітніх структур в Європі», що реалізується з 2000 р. європейськими університетами при взаємодії із сферою праці та спрямований на формування загальної методології порівнюваності й сумісності рівнів і змісту освітніх програм у різних предметних галузях вищої освіти. Проєкт охоплює переважну більшість країн, що підписали Болонську декларацію, включаючи Україну. Проєкт Тюнінг виходить із того, що академічні ступені (кваліфікації) у міжнародному плані можуть бути порівняними і сумісними, якщо порівнюване те, що здатні (компетентні) виконати їх власники, й якщо порівнювані відповідні профілі програм. При цьому не ставиться за мету розроблення уніфікованих загальноєвропейських освітніх програм із детермінованим переліком навчальних дисциплін і з визначеним змістом. За проєктом визначено ключові загальні та предметно-специфічні (фахові) компетентності для окремих освітніх галузей. У рамках проєкту також розроблені дескриптори циклу/рівня для значної кількості предметних областей.

Професійне визнання стосується права власника кваліфікації на

практичну діяльність і відповідний професійний статус. У межах Європейського Союзу визнання в професійних цілях визначається як правовий акт, за яким компетентний орган у приймаючій країні визнає, що кваліфікація, отримана за кордоном, прийнятна для здійснення на її території законодавчо регульованої професійної діяльності.

Профіль програми – невід’ємна частина опису освітньої програми, створена для представлення в усталеній формі основної інформації про освітню програму. Дозволяє точно позиціонувати освітню програму серед інших, співвіднести з тематикою наукових досліджень, що полегшує її розуміння всіма основними зацікавленими особами (стейкхолдерами): студентами, роботодавцями, дослідниками, викладачами, агенціями забезпечення якості тощо. Визначає предметну область, до якої належить дана освітня програма, її освітній рівень і специфічні особливості даної програми, які відрізняють її від інших подібних програм.

Результати навчання (програмні) – знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особисті якості, які можна ідентифікувати, спланувати, оцінити і виміряти й які особа здатна продемонструвати після завершення освітньої програми (програмні результати навчання) або окремих освітніх компонентів.

Рівень освіти – завершений етап освіти, що характеризується рівнем складності освітньої програми, сукупністю компетентностей, визначених, як правило, стандартом освіти, й які відповідають певному рівню Національної рамки кваліфікацій (наприклад, перший (бакалаврський) рівень, другий (магістерський) рівень тощо). Підготовка фахівців із вищою освітою здійснюється за відповідними освітніми чи науковими програмами на таких рівнях вищої освіти:

початковий рівень (короткий цикл) вищої освіти;

перший (бакалаврський) рівень;

другий (магістерський) рівень;

третій (освітньо-науковий/освітньо-творчий) рівень.

Спеціалізація – складова спеціальності, що може визначатися закладом вищої освіти і передбачає одну або декілька профільних спеціалізованих освітніх програм вищої або післядипломної освіти.

Спеціальність – гармонізована з Міжнародною стандартною класифікацією освіти предметна область освіти і науки, яка об'єднує споріднені освітні програми, що передбачають спільні вимоги до компетентностей і результатів навчання випускників.

Стандарт вищої освіти – це сукупність вимог до освітніх програм вищої освіти, які є спільними для всіх освітніх програм у межах певного рівня вищої освіти й спеціальності.

Стандарти вищої освіти розробляються для кожного рівня вищої освіти в межах кожної спеціальності відповідно до Національної рамки кваліфікацій і використовуються для визначення й оцінювання якості вищої освіти і результатів освітньої діяльності закладів вищої освіти (наукових установ), результатів навчання за відповідними спеціальностями.

Структурно-логічна схема освітньої програми – це наукове і методичне обґрунтування процесу реалізації освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми підготовки й основа для створення навчального та робочого навчального планів.

Студентоцентроване навчання – підхід до організації освітнього процесу, що передбачає:

-заохочення здобувачів вищої освіти до ролі автономних і відповідальних суб'єктів освітнього процесу;

-створення освітнього середовища, орієнтованого на задоволення потреб й інтересів здобувачів вищої освіти, зокрема, надання можливостей для формування індивідуальної освітньої траєкторії;

-побудову освітнього процесу на засадах взаємної поваги і партнерства між учасниками освітнього процесу.

Якість вищої освіти – відповідність умов впровадження освітньої діяльності й результатів навчання вимогам законодавства і стандартам вищої освіти, професійним та/або міжнародним стандартам (за наявності), а також потребам заінтересованих сторін і суспільства, що забезпечується шляхом здійснення процедур внутрішнього та зовнішнього забезпечення якості.

ЗРАЗОК

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний юридичний університет імені Ярослава
Мудрого

ОСВІТНЬО - ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА

«Назва ОПШ/ОНП»

Першого/другого рівня вищої освіти

За спеціальністю - № Назва

Галузі знань - № Назва

Кваліфікація освітня - Назва кваліфікації

Затверджено вченою радою
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого,
протокол № ____ від _____ р.

Ректор _____ Анатолій Гетьман

Харків 202 __ р.

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ

освітньо-професійної програми

(за необхідності, форма та кількість погоджень визначається вищим навчальним закладом самостійно)

Зміст

1. Передмова.....	
Профіль освітньо-професійної програми «Назва», галузь знань №__ «Назва» спеціальності № __ «Назва».....	
2. Перелік компонент освітньо-професійної програми та їх логічна послідовність.....	
2.1. Перелік компонент освітньо-професійної програми.....	
2.2. Структурно-логічна схема освітньо-професійної програми.....	
3. Форми атестації здобувачів вищої освіти.....	
4. Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми.....	
5. Матриця забезпечення програмних результатів навчання відповідними компонентами освітньої програми.....	
Перелік використаних джерел.....	

ПЕРЕДМОВА

Освітньо-професійна програма Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого (далі – Університет) є нормативним документом, який регламентує компетентнісні, кваліфікаційні, організаційні, навчальні й методичні вимоги до підготовки бакалаврів/магістрів у галузі знань №__ «Назва» спеціальності № __ «Назва».

Відповідає стандарту вищої освіти, затвердженому наказом МОН від __р. №__.

Розробка освітньо-професійної програми за першим (бакалаврським)/другим (магістерським) рівнем вищої освіти з галузі знань №__ «Назва» спеціальності № __ «Назва» здійснювалася проектною групою під загальним керівництвом академіка В. В. Комарова, проректора з навчально-методичної роботи Університету.

Розробники:

1. ...
2. ...
3. ...

Додаються рецензії/відгуки зовнішніх стейкхолдерів:

1. ...
2. ...
3. ...

1. ПРОФІЛЬ

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ «Назва»,

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ № ___ «Назва», СПЕЦІАЛЬНІСТЬ № ___ «Назва»

1. Загальна інформація	
Повна назва вищого навчального закладу і структурного підрозділу	Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, <i>інститут/факультет «Назва», кафедра «Назва»</i>
Ступінь вищої освіти й назва кваліфікації мовою оригіналу	Вказується ступінь вищої освіти і повна назва кваліфікації мовою оригіналу, які присуджуються на основі успішного завершення даної освітньої програми <i>Якщо за результатами успішного виконання ОП заклад вищої освіти має право присвоювати професійну(і) кваліфікацію(і), то подається її назва (перелік назв) і вказуються процедури їх присвоєння.</i> Наприклад: «Бакалавр»/ «Магістр» «Бакалавр / Магістр з «Назва» за спеціалізацію «Назва»
Офіційна назва освітньої програми	Освітньо-професійна програма «Назва» підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського)/другого (магістерського) рівня за галуззю знань № ___ «Назва» спеціальністю № ___ «Назва»
Тип диплому та обсяг освітньої програми	Тип диплома – одиничний, подвійний, спільний. Обсяг вказується в кредитах ЄКТС і роках. Наприклад: Диплом бакалавра, одиничний, строк навчання –4 роки. Обсяг освітньо-професійної програми: - на базі повної загальної середньої освіти становить 240 кредитів ЄКТС, - не менше 150 кредитів ЄКТС має бути спрямовано на забезпечення загальних і спеціальних (фахових) компетентностей за спеціальністю 081 «Право», визначених Стандартом вищої освіти за спеціальністю № ___ «Назва» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти; --не менше 10 кредитів ЄКТС повинно спрямовуватися на практику в юридичних особах публічного й приватного права, які провадять діяльність із правозастосування, зокрема, на базі юридичних служб органів місцевого самоврядування, органів законодавчої та виконавчої влади, підприємств, установ і організацій незалежно від форми власності, а також у судах, прокуратурі, адвокатурі, нотаріаті, юридичних клініках закладів вищої освіти
Наявність акредитації	Акредитується вперше

<p>Акредитаційна інституція</p>	<p>Подається інформація про акредитацію ОП, у т.ч. іноземну чи міжнародну. Вказуються:</p> <ul style="list-style-type: none"> - назва організації, яка надала акредитацію даній програмі; - країна, де ця організація розташована; <p><i>період акредитації.</i></p> <p>Наприклад: Акредитаційна комісія. Україна. Сертифікат - № ____ Строк дії _____ р. <i>У випадку, якщо програма ще не акредитована, вказується назва організації, яка може надати акредитацію програм, і строк, коли передбачається подання програми на акредитацію.</i></p> <p>Наприклад: Національне агентство забезпечення якості вищої освіти. Україна. Строк подання програми на акредитацію – 2020 р.</p>
<p>Цикл/рівень</p>	<p><i>Вказують цикли, рівні програми відповідно до Закону України «Про вищу освіту» і у трьох рамках кваліфікацій: Національній рамці кваліфікацій України (далі – НРК України), Європейській рамці кваліфікацій для навчання впродовж життя (EQF-LLL) й Рамці кваліфікацій Європейського простору вищої освіти (FQ- ENEA).</i></p> <p>Наприклад:</p> <ul style="list-style-type: none"> - для бакалаврської освітньої програми: Закон України «Про вищу освіту» – перший (бакалаврський) рівень, НРК України – 6 рівень, EQF-LLL – 6 рівень, FQ-ЕНЕА – перший цикл. -для магістерської освітньої програми: Закон України «Про вищу освіту» – другий (магістерський) рівень, НРК України – 7 рівень, EQF-LLL – 7 рівень, FQ-ЕНЕА – другий цикл
<p>Передумови</p>	<p>Вимоги щодо попередньої освіти. За необхідності вказується, що обмежує перехід на дану ОП.</p> <p>Наприклад: Наявність повної загальної середньої освіти. Решта вимог визначаються Правилами прийому до Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого на освітньо-професійну програму бакалавра.</p>
<p>Мова(и) викладання</p>	<p>Українська</p>
<p>Термін дії освітньої програми</p>	<p><i>Вказується строк дії освітньої програми до її наступного планового оновлення. Цей строк не може перевищувати періоду акредитації.</i></p> <p>Наприклад: До наступного планового оновлення, але не більше за період</p>

	акредитації.
Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньої програми	<i>Вказується адреса сторінки даної освітньої програми в Інформаційному пакеті/Каталозі курсів закладу вищої освіти.</i>
2. Мета освітньої програми	
<i>Чітко й коротко формулювання (в одному–двох реченнях)</i> Наприклад: Забезпечити фундаментальну теоретичну і практичну підготовку фахівців у галузі юридичної практики, оволодіння базовими знаннями, вміннями, навичками та іншими компетентностями, які необхідні для вирішення складних спеціалізованих завдань і практичних проблем у сфері юридичної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування певних правових теорій і методів юридичної науки.	
3. Характеристика освітньої програми	
Офіційна назва освітньої програми	Освітньо-професійна програма « Назва » підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського)/другого (магістерського) рівня за галуззю знань № « Назва » спеціальністю № « Назва »
Предметна область (галузь знань, спеціальність, спеціалізація (за наявності))	<p>Зауваження:</p> <p>Якщо ОП є мульти- чи міждисциплінарною, то вказуються перелік її основних компонент, а також орієнтовний обсяг кожної компоненти у % від загального обсягу ОП.</p> <p><i>Якщо ОП є спеціалізованою (формальна спеціалізація в рамках спеціальності із відображенням цього в документі про вищу освіту), то вона повинна бути зареєстрована в НАЗЯВО.</i></p> <p>Наприклад: Галузь знань 08 «Право», спеціальність 081 «Право», освітня програма «Право».</p> <p>Об'єкт вивчення: право як соціальне явище. Вивчення права та його джерел ґрунтується на правових доктринах, цінностях і принципах, в основу яких покладені права й основоположні свободи людини.</p> <p>Цілі навчання: формування здатності вирішувати складні спеціалізовані завдання у сфері права з розумінням природи і змісту його основних правових інститутів, а також меж правового регулювання різних суспільних відносин.</p> <p>Теоретичний зміст предметної області складають знання про: основи поведінки індивідів і соціальних груп; творення права, його тлумачення й застосування; правові цінності, принципи, а також природа і зміст правових інститутів, етичні стандарти правничої професії.</p> <p>Методи, методики та технології: загальнонаукові і спеціальні методи пізнання правових явищ; методики правової оцінки поведінки чи діяльності індивідів і соціальних груп, ідентифікації правової проблеми та її вирішення на основі принципів права; інформаційно-комунікаційні технології.</p> <p>Інструменти й обладнання: сучасне інформаційно-</p>

	<p>комунікаційне обладнання, інформаційні ресурси й програмні продукти, що застосовуються в правовій діяльності</p>
<p>Орієнтація освітньої програми</p>	<p>Освітньо-професійна (для бакалавра, магістра); освітньо-наукова (для магістра). Відповідно до МСКО освітньо-професійна й освітньо-наукова програма може мати академічну або прикладну орієнтацію</p> <p><i>Доцільно коротко охарактеризувати наукову орієнтацію й професійні (спеціалізаційні) акценти.</i></p> <p>Наприклад:</p> <p>Освітньо-професійна програма має академічну орієнтацію. Професійні акценти зроблено на глибокій спеціальній підготовці фахівців, які <i>розуміють особливості юридичної діяльності, можуть швидко адаптуватися до вимог динамічного сучасного середовища, творчо й ефективно</i> вирішувати складні завдання і проблеми у сфері професійної діяльності. Студенти проходять практику (вказіть, де).</p>
<p>Основний фокус освітньої програми та спеціалізації</p>	<p><i>Загальна/спеціальна освіта в галузі/предметній області/спеціальності. Ключові слова.</i></p> <p>Наприклад:</p> <p>Спеціальна освіта в галузі знань № «Назва» за спеціальністю № «Назва». Спеціалізація «Назва».</p> <p>Фокус програми – акцент робиться на підготовці фахівців, які повинні володіти теорією й методами дослідження сучасної правової науки, здатні вирішувати складні спеціалізовані завдання і практичні проблеми у сфері юридичної діяльності, застосовувати набуті знання і навички у процесі професійної діяльності.</p> <p>Ключові слова: право, юридична діяльність тощо.</p>
<p>Особливості програми</p>	<p>Наприклад:</p> <p><i>Обов'язковий семестр міжнародної мобільності; реалізується англійською мовою; вимагає спеціальної практики тощо.</i></p> <p>Також можуть вказуватися узгодженість даної ОП із програмами інших країн, експериментальний характер ОП та інші особливості, які надає Закон України “Про вищу освіту” в контексті академічної автономії.</p>
<p>4. Придатність випускників до працевлаштування й подальшого навчання</p>	
<p>Придатність до працевлаштування</p>	<p>Коротко вказуються види економічної діяльності, професійні назви робіт (за ДКП)</p> <p><i>Можливості професійної сертифікації</i></p> <p>Наприклад:</p> <p>Доступ до ринку праці фахівця, який здобув ступінь вищої освіти бакалавра з права, врегульовано Національним класифікатором України «Класифікація видів економічної діяльності ДК 009:2010» від 11.10.2010 р. (із змінами і доповненнями, внесеними</p>

	<p>наказом Державного комітету України з питань технічного регулювання й споживчої політики від 29.11.2010 р. № 530) і Національним класифікатором України «Класифікатор професій ДК 003:2010» від 28.07.2010 р. (із змінами 2019 р.)..</p> <p>Професійні назви робіт: код ____ – професійна назва роботи; код ____ – професійна назва роботи; код ____ – професійна назва роботи; код ____ – професійна назва роботи; </p>
<p>Подальше навчання</p>	<p><i>Вказуються можливості для продовження навчання на вищому рівні.</i></p> <p>Наприклад: Можливість подальшого навчання за освітньою програмою другого (магістерського) рівня вищої освіти і присудження ступеня магістра за спеціальністю № «Назва» у галузі знань № «Назва». Підвищення кваліфікації та отримання додаткової післядипломної освіти.</p>
<p>5. Викладання й оцінювання</p>	
<p>Викладання та навчання</p>	<p><i>Коротко (до 3-х рядків) описуються основні підходи, методи й технології, які використовуються в даній програмі. Наприклад: студентоцентроване навчання, самонавчання, проблемно-орієнтоване навчання, навчання через лабораторну практику тощо.</i></p> <p>Наприклад: <i>Основні підходи до навчання:</i> студентоцентроване, проблемно-орієнтоване навчання, самонавчання. Студенти регулярно оцінюють ефективність форм і методів навчання, зміст і структуру навчальних дисциплін із метою забезпечення високої якості освітнього процесу. До формування й оцінювання ОПП залучаються роботодавці.</p> <p><i>Методи навчання:</i> логічний, проблемний, дослідницький, евристичний, ситуаційний, метод Сократа, групова дискусія, майстер-клас юриста-практика, Facebook лекторіум/тренінг, презентація, опрацювання аналітичних завдань, ділові/рольові ігри, підготовка тез на конференцію, практика з майбутньої професії, самостійна робота з підручником, навчальними посібниками, нормативно-правовими джерелами, Інтернет-ресурсами (самонавчання).</p> <p><i>Освітні технології:</i> модульно-блочного навчання, аудіовізуальні технології, інтерактивні й мережеві технології, контекстного навчання, проектні технології, навчання як</p>

	дослідження.
Оцінювання	<p>Наприклад:</p> <p><i>Методи оцінювання:</i> усне опитування, експрес-опитування, вирішення тестових завдань, практичних завдань/задач, підготовка і захист реферату за ініціативою студента, peer review, захист кейсу, захист портфоліо, самооцінка студента за питаннями для самоконтролю, колоквиум, захист курсових робіт, усний іспит/залік, захист звіту про проходження практичної підготовки, комплексний іспит</p>
Система оцінювання	Оцінювання навчальних досягнень студентів здійснюється: за 100-бальною шкалою ECTS (A, B, C, D, E, FX) і 4-бальною національною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»); для недиференційованих заліків – за вербальною шкалою («зараховано», «не зараховано»).
6. Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	<p>За основу береться опис відповідного кваліфікаційного рівня Національної рамки кваліфікацій (НРК):</p> <p>Бакалавр (рівень 6): Здатність вирішувати складні спеціалізовані завдання і практичні проблеми у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідних наук і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.</p> <p>Магістр (рівень 7): Здатність вирішувати складні завдання і проблеми у певній галузі професійної діяльності та/або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.</p> <p>Наприклад, Бакалавр (рівень 6):</p> <p><i>Здатність вирішувати складні спеціалізовані завдання і практичні проблеми у галузі професійної правничої діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування правових доктрин, принципів і правових інститутів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов</i></p>
Загальні компетентності (ЗК)	<p>Рекомендується за необхідності із врахуванням особливостей конкретної освітньої програми обирати (додаткові до визначених стандартом) компетентності із переліку загальних компетентностей проєкту Тюнінг.</p> <p>Виокремлюються:</p> <ul style="list-style-type: none"> - компетентності, визначені стандартом вищої освіти спеціальності та, за наявності, в професійному стандарті, - компетентності, визначені вищим навчальним закладом. <p><i>Передбачається, що у стандарті вищої освіти буде визначено 8–12 загальних компетентностей, які в основному обираються з переліку проєкту Тюнінг.</i></p> <p>Наприклад:</p>

	<p>ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу й синтезу. ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК3. Знання й розуміння предметної області й розуміння професійної діяльності. ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК 5. ЗК 1.1..... ЗК 1.2..... </p>
<p><i>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)</i></p>	<p>Корелює з описом відповідного кваліфікаційного рівня НРК, назви компетентностей формулюються із врахуванням категорій компетентностей НРК: знання, уміння, комунікація, автономія і відповідальність. Рекомендується використовувати міжнародні зразки (проект Тюнінг, стандарти ОАА тощо). Виокремлюються:</p> <ul style="list-style-type: none"> - компетентності, визначені стандартом вищої освіти спеціальності та, за наявності, у професійному стандарті, - компетентності, визначені ЗВО. <p>Якщо освітня програма передбачає наявність декількох неформальних спеціалізацій, то програмні компетентності доцільно формулювати для кожної спеціалізації окремо. <i>Передбачається, що у стандарті вищої освіти буде визначено 15–18 фахових (спеціальних) компетентностей</i></p> <p>Наприклад:</p> <p>СК1. Здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії, її ролі у суспільстві. СК2. Знання і розуміння ретроспективи формування правових і державних інститутів. СК3. Повага до честі і гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння їх правової природи. СК4. Знання і розуміння міжнародних стандартів прав людини, положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини. СК 5. СК 1.1..... СК 1.2..... </p>
<p>7. Програмні результати навчання (ПРН)</p>	

	<p>Виокремлюються:</p> <ul style="list-style-type: none"> - програмні результати навчання, визначені стандартом вищої освіти спеціальності (стандарт визначає нормативний зміст підготовки – 15–20 узагальнених результатів навчання, які корелюються з програмними компетентностями) та, за наявності, професійним стандартом; - програмні результати навчання, визначені закладом вищої освіти (як правило, не більше 5). <p>Програмні результати навчання формулюються в активній формі із урахуванням різних рівнів складності у когнітивній сфері (таксономія Блума), а також у афективній та психомоторній сферах.</p> <p><i>Якщо заклад вищої освіти вважає за доцільне класифікувати програмні результати навчання, то рекомендується це робити за наступною схемою (як в Додатку до диплома): Знання й розуміння. Застосування знань і розуміння. Формування суджень.</i></p> <p>Наприклад:</p> <p>ПРН 1. Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин.</p> <p>ПРН 2. Здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її вирішення.</p> <p>ПРН 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.</p> <p>ПРН 4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми.</p> <p>ПРН 5.</p> <p>.....</p> <p>ПРН 1.1.....</p> <p>ПРН 1.2.....</p>
--	---

8. Ресурсне забезпечення реалізації програми

<p>Кадрове забезпечення</p>	<p><i>Вказуються специфічні характеристики кадрового забезпечення, включаючи можливу участь закордонних фахівців.</i></p> <p>Наприклад:</p> <p>Викладання навчальних дисциплін здійснюють __ докторів наук, професорів (із них __ – докторів __ наук, професорів); __ кандидатів наук, доцентів (із них __ - кандидатів __ наук, доцентів), які мають достатній стаж практичної, наукової й педагогічної роботи. __ науково-педагогічні працівники (із них __ докторів __ наук, професорів тощо), є штатними співробітниками НЮУ імені Ярослава Мудрого, мають наукові ступені і вчені звання й підтверджений високий рівень наукової і професійної активності.</p>
------------------------------------	---

	<p>Вимоги до кадрового забезпечення визначаються:</p> <ul style="list-style-type: none"> - «Порядком підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників», затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 р. № 800; - «Колективним договором між ректором і профспілковим комітетом первинної профспілкової організації Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого на 2017-2020 роки» (схвалено конференцією трудового колективу, протокол № 2 від 27.12.2016 р.) - «Положенням про систему забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості) Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого» (протокол № 8 від 27.05.2020 р., введеного в дію наказом ректора № 96 від 02.06.2020 р.). <p>Всі науково-педагогічні працівники один раз на п'ять років проходять підвищення кваліфікації у провідних університетах України.</p>
<p>Матеріально-технічне забезпечення</p>	<p>Вказуються специфічні характеристики матеріально-технічного забезпечення – стисла характеристика використання в навчальному процесі матеріальної бази й технічних ресурсів, необхідних для успішної реалізації ОП, з урахуванням її мети та специфічних особливостей</p> <p>Наприклад:</p> <p>Система матеріально-технічного забезпечення навчального процесу дозволяє реалізувати ОП на високому якісному рівні, досягти її цілей і програмних результатів.</p> <p>Матеріальна база НЮУ включає: 20 навчальних корпусів, 16 гуртожитків, Палац студентів, навчально-бібліотечний комплекс та інші будівлі у Харкові, Києві й Полтаві, загальною площею 269 580, 3 м².</p> <p>Наукова бібліотека НЮУ забезпечує відкритий доступ до бібліотечних фондів, має понад 100 комп'ютеризованих робочих місць. Загальний фонд нараховує понад 1,465 млн видань. Фонд укомплектовано підручниками у відношенні 1:5, створено електронну бібліотеку праць учених і бібліотеку електронних копій раритетних видань.</p> <p>Діють інформаційно-телекомунікаційна мережа, Центр інформаційного й технічного забезпечення навчального процесу. Усі навчальні корпуси з'єднані в єдину локальну мережу. У 40 залах встановлено аудіоапаратуру, а понад 20 із них оснащені й відеоапаратурою.</p> <p>Навчальний процес за освітньою програмою здійснюється у 20 комп'ютерних класах; забезпечений необхідними технічними засобами, ліцензійними операційними системами від Microsoft та</p>

	<p>пакетами прикладного програмного забезпечення Windows, MS Office, Microsoft Excel, Архів WinRAR, Microsoft Publisher, PGP, Антивірус, Архіватор, Test-Maneger, АBBYУFine Reader 11.</p>
<p>Інформаційне та навчально-методичне забезпечення</p>	<p><i>Вказуються специфічні характеристики інформаційного та навчально-методичного забезпечення.</i></p> <p>Наприклад:</p> <p><i>Офіційний веб-сайт НЮУ імені Ярослава Мудрого містить інформацію про освітні програми, навчальну, наукову і виховну діяльність, структурні підрозділи, правила прийому, контакти.</i></p> <p><i>Програмний комплекс «Автоматизована система управління навчальним закладом» являє собою безліч пов'язаних між собою програм, які забезпечують управління ЗВО в єдиному інформаційному просторі; включає в себе модулі, що працюють в середовищі Windows, та Web портал. Вся інформація зберігається в одній загальній базі даних.</i></p> <p><i>АСУ надає студенту цілий ряд сервісів для отримання інформації стосовно розкладу й навчального процесу. Викладачам також надається можливість користуватися сервісами «Розклад» і «Успішність», в останньому вони можуть виставляти оцінки з дисциплін. Для зареєстрованих користувачів надається доступ до електронних навчально-методичних матеріалів кафедр Університету, зокрема відеолекцій. АСУ також дозволяє створювати і враховувати індивідуальні траєкторії навчання студентів, в тому числі через Internet.</i></p> <p><i>Усі ресурси Наукової бібліотеки НЮУ доступні через сайт Університету. Читальна зала бібліотеки забезпечена бездротовим доступом до мережі Інтернет. Студенти мають доступ до відкритих освітніх ресурсів кращих університетів світу і можуть користуватися електронним репозитарієм НЮУ (URL: http://dspace.nlu.edu.ua/?locale=uk).</i></p> <p><i>Науково-методичний комплекс ОП повністю забезпечує якісне навчання, постійно доповнюється й оновлюється і включає: силлабуси й робочі програми навчальних дисциплін, плани практичних занять і завдання для самостійної роботи, навчальні посібники, конспекти лекцій, збірники завдань/кейсів, а також тестів для проведення практичних занять</i></p>
<p>9. Академічна мобільність</p>	
<p>Національна кредитна мобільність</p>	<p><i>Вказуються, наприклад, укладені угоди про академічну мобільність, про подвійне дипломування тощо.</i></p> <p>Наприклад:</p> <p><i>Національна кредитна мобільність здійснюється на основі угод</i></p>

	<p>між НЮУ імені Ярослава Мудрого та іншими ЗВО України.</p> <p>НЮУ переводить студентів з інших ЗВО України за спеціальністю 081 «Право» з перезарахуванням дисциплін у межах кредитно-трансферної системи. Кредити, отримані в інших університетах України, перезараховуються відповідно до довідки про академічну мобільність.</p>
<p>Міжнародна кредитна мобільність</p>	<p><i>Вказуються, наприклад, укладені угоди про міжнародну академічну мобільність (Еразмус+K1), про подвійне дипломування, про тривалі міжнародні проекти, які передбачають включене навчання студентів тощо.</i></p> <p>Наприклад:</p> <p>Університет усіляко сприяє міжнародній академічній мобільності студентів, аспірантів і професорсько-викладацького складу на підставі двосторонніх договорів з іноземними навчальними закладами й Положення про порядок реалізації права студентів Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого на академічну мобільність. Індивідуальна академічна мобільність можлива шляхом участі у програмах проекту Еразмус +.</p> <p>Відповідно до навчальних планів, програми академічної мобільності можуть бути реалізовані студентами 4-го курсу бакалавріату (7 семестр) та першого курсу магістратури (2 семестр).</p> <p>Партнерами Університету є понад 50 університетів з Великої Британії, Нідерландів, Чехії, Польщі, Білорусі, Сполучених Штатів Америки, Узбекистану, Франції, Швеції та багатьох інших країн.</p> <p>Серед них: Лодзинський Університет (Польща); Університет Масарика (Чехія); Університет Монпельє (Франція); Університет штату Іллінойс (США); Східно-китайський університет політичних наук та права (Китай); Університет Миколаса Ромеріса (Литва); Школа права Таллінського технологічного університету (Естонія); Лісабонський Університет (Португалія); Університет Сантьяго-де-Компостела (Іспанія); Міланський університет (Італія).</p>
<p>Навчання іноземних здобувачів вищої освіти</p>	<p><i>Умови й особливості ОП у контексті навчання іноземних громадян.</i></p> <p>Наприклад:</p> <p>Відповідно до Правил прийому до Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого у 2020 році (пп. 1.2, 1.3) до Університету приймаються громадяни України, іноземці й особи без громадянства, які проживають (перебувають) на території України на законних підставах, мають відповідний освітній (освітньо-кваліфікаційний) рівень чи ступінь і виявили бажання</p>

	<p>здобути вищу освіту.</p> <p>Іноземці та особи без громадянства, які постійно проживають в Україні, особи, яким надано статус біженця в Україні, особи, які потребують додаткового або тимчасового захисту, й особи, яким надано статус закордонного українця, і які перебувають в Україні на законних підставах, мають право на здобуття вищої освіти в Університеті нарівні з громадянами України. Здобуття вищої освіти зазначеними категоріями осіб за кошти державного бюджету здійснюється в межах квот, визначених Кабінетом Міністрів України.</p> <p>Інші іноземці та особи без громадянства можуть здобувати вищу освіту в Університеті за кошти фізичних (юридичних) осіб, якщо інше не передбачено міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, законодавством або угодами між закладами вищої освіти про міжнародну академічну мобільність.</p>
--	---

2. Перелік компонент освітньо-професійної програми та їх логічна послідовність

2.1. Перелік компонент освітньої (ОПП/ОНП) програми «Назва»

<i>Код навч. дисц.</i>	<i>Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові проекти (робота), види практики, кваліфікаційна робота)</i>	<i>Кількість кредитів</i>	<i>Форма підсумкового контролю</i>
1	2	3	4
Обов'язкові компоненти освітньої програми			
Навчальні дисципліни загальної підготовки (НДСП)			
ОК 1			
ОК 2			
.....			
	Навчальні дисципліни загальної фахової підготовки (НДФП)		
ОК 9			
ОК 10			
.....			
Загальний обсяг обов'язкових компонентів:			

Вибіркові компоненти освітньої програми (ВК)			
ВК 1			
ВК2			

або Вибірковий блок 1 (за наявності)			
ВБ 1.1.			
ВБ 1.2.			
Вибірковий блок 2 (за наявності)			
ВБ 2.1.			
ВБ 2.2.			
Загальний обсяг вибіркових компонентів:			
Загальний обсяг освітньої (освітньо-професійної) програми			

2.2. Структурно-логічна схема ОП*

	1 курс / семестр		2 курс / семестр		3 курс / семестр		4 курс / семестр	
	1	2	3	4	5	6	7	8
Навчальні дисципліни загальної підготовки (НДСП)	ОК 1. ОК 4.	ОК 2. ОК 4.	ОК 3	ОК 5.	ОК 6	ОК 7 ОК 8		
Навчальні дисципліни загальної фахової підготовки (НДФП)	ОК 9 ОК 20.	. ОК 10. ОК 11. ОК 20.	ОК 12. ОК 14. ОК 15. ОК 21.	ОК 13. ОК 16. ОК 22.	ОК 17. ОК 23.	ОК 18. ОК 24.	ОК 19.	ОК 25 ОК 28
Вибіркові компоненти освітньої програми (ВБ)			X	X	X	X	X	X

*Структурно-логічна схема ОП у графічній формі додається.

3. Форми атестації здобувачів першого (бакалаврського) ступеня вищої освіти

Форми атестації здобувачів вищої освіти	Атестация випускників освітньої програми спеціальності № «Назва» здійснюється у формі складання атестаційного кваліфікаційного (комплексного) іспиту.
Вимоги до атестаційного кваліфікаційного іспиту	Атестаційний кваліфікаційний іспит за спеціальністю передбачає перевірку досягнення результатів навчання, визначених Стандартом вищої освіти за спеціальністю № «Назва» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти та цією освітньою програмою.

4. Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми

Обов'язкові навчальні дисципліни

	<i>OK 1</i>	<i>OK 2</i>	<i>OK 3</i>	OK 4	<i>OK 5</i>	OK 6	<i>OK 7</i>	OK 8
<i>ЗК 1</i>								
<i>ЗК 2</i>								
<i>ЗК 3</i>								
.....								
<i>СК 1</i>								
<i>СК 2</i>								
<i>СК 3</i>								

Навчальні дисципліни за вибором студента

	<i>BK 1</i>	<i>BK 2</i>	<i>BK 3</i>	<i>BK 4</i>	<i>BK 5</i>	<i>BK 6</i>	<i>BK 7</i>	<i>BK 8</i>

<i>ЗК 1</i>								
<i>ЗК 2</i>								
<i>ЗК 3</i>								
.....								
<i>СК 1</i>								
<i>СК 2</i>								
<i>СК 3</i>								

**5. Матриця забезпечення програмних результатів навчання
відповідними компонентами освітньої програми
Обов'язкові навчальні дисципліни**

	<i>ОК 1</i>	<i>ОК 2</i>	<i>ОК 3</i>	<i>ОК 4</i>	<i>ОК 5</i>	<i>ОК 6</i>	<i>ОК 7</i>	<i>ОК 8</i>
<i>ПРН 1</i>								
<i>ПРН 2</i>								
<i>ПРН 3</i>								
.....								

Навчальні дисципліни за вибором студента

	<i>БК 1</i>	<i>БК 2</i>	<i>БК 3</i>	<i>БК 4</i>	<i>БК 5</i>	<i>БК 6</i>	<i>БК 7</i>	<i>БК 8</i>
<i>ПРН 1</i>								
<i>ПРН 2</i>								
<i>ПРН 3</i>								
.....								